

OLWEUS
INTERNATIONAL

OLWEUS
patyčių prevencijos
programa

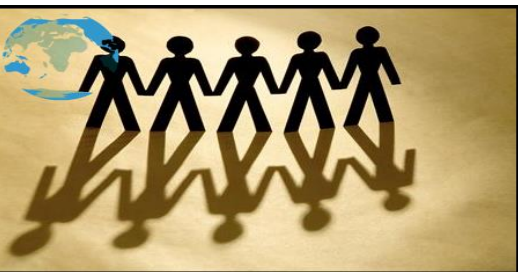
Dan Olweus

Pirmasis
mokslininkas pasaulyje, pradėjęs
tyrinėti patyčių reiškinių vaikų tarpe.
Tyrimai ir programa
plačiai pripažinta pasaulyje.

Pirmi Olweus programos žingsniai Lietuvoje

- 2008 m. vasario 15 d. LR Švietimo ir mokslo ministerija pasirašė bendradarbiavimo sutartį su bendrove Olweus International AS
- Olweus patyčių prevencijos programą
Lietuvoje 2008 – 2014 metais įgyvendino 282 mokyklos
- V etapas (2015-2016) - 78 mokyklos

Patirtis pasaulyje

- Programos įvertinimai rodo, kad po metų laiko Programoje dalyvaujančiose mokyklose Norvegijoje
 - patyčių mastas sumažėjo 30-70%
 - sumažėjo mokinių muštynės, vogimas, chuliganiškas elgesys
 - pagerėjo tvarka klasėse, ir atsirado pozityvios nuostatos mokyklos atžvilgiu
- Tokie pat teigiami rezultatai stebimi ir kitose šalyse-- Švedijoje, Anglijoje, Škotijoje, Airijoje, Olandijoje, Vokietijoje, Australijoje, Japonijoje, JAV
 - JAV Smurto tyrimų ir prevencijoscentras pripažino Olweus programą esant viena iš 12-os pačių efektyviausių smurto prevencinių programų pasaulyje

Programos esmė

- Olweus programa yra įgyvendinama mokyklose, siekiant mažinti patyčių ir kitokio asocialaus elgesio apraiškas
- **Programos esmė** – išmokyti visą mokyklos personalą atpažinti, pastebėti patyčias ir tinkamai į jas reaguoti.

Olweus programos principai

1. Patyčių stabdymas – suaugusiojo atsakomybė ir pareiga.
2. Mokytojai itin daug šilumos ir dėmesio skiria mokiniams, įsitraukia į jų veiklas.
3. Mokykloje yra susitarta dėl teisingų ir tvirtų ribų nepriimtinaam elgesiui, ir kai jos pažeidžiamos, metodiškai naudojamos neagresyvosios bausmės.
4. Kiekvieno mokyklos darbuotojo kompetencija - atpažinti patyčias bei gebėjimas tinkamai į jas reaguoti.

Kas yra patyčios?

Trys pagrindiniai komponentai:

1. Agresijos elementas

Tyčinis elgesys, su ketinimu užgauti ar įskaudinti

2. Pasikartojantis reiškiny

2-3 kartus per mėnesį ar dažniau, tęsiasi ilgą laikotarpį

3. Jėgos persvara

skriaudėjas psichologiškai ar fiziškai stipresnis ir skriaudžiamasis negali savęs apginti

Kai yra stebima agresija, reiškiny pasikartojantis ir

- abi konfrontuojančios pusės yra sąlyginai vienodai stiprios- **KONFLIKTAS**
- konfrontuojančioms pusėms būdingas jėgos disbalansas - **PATYČIOS**
- kai stebimas pasikartojantis elgesys ir galimas nedidelis jėgų disbalansas, bet be agresijos-**TĄSYMOSI ŽAIDIMAI (grumtynės)**

Tiesioginės patyčios

- žodinis užgauliojimas
- fizinis priekabiavimas
- pinigų ar daiktų atėmimas bei daiktų gadinimas
- grasinimas arba privertimas kaip nors elgtis ar ką nors daryti
- užgauliojimas dėl rasės, tautybės
- seksualinis priekabiavimas
- kibernetinis priekabiavimas (siunčiant užgaulaus turinio žinutes internetu bei mobiliuoju telefonu)

Kas yra užslėptos, netiesioginės patyčios?

- Gandų skleidimas
- Socialinis atstūmimas ir atskyrimas nuo grupės
- Piktavališkos informacijos apie kažką platinimas internetu ar mobiliuoju telefonu
- Įstūmimas į “socialinius spąstus”

Užslėptų, netiesioginių patyčių charakteristikos:

- neapibrėžtos laike
- labai sunku surasti, kas tai daro
- dažnai suaugę negali jų tiesiogiai stebėti

Patyčios (*angl. bullying*) apibrėžimas-

tai tyčinis, pasikartojantis, agresyvus bendraamžių elgesys, nukreiptas į silpnesnį vaiką, siekiant jam sukelti fizinį arba emocinį skausmą .

BESITYČIOJANČIAJAM BŪDINGI BRUOŽAI

- Pakantesnis, labiau teigiamas požiūris į smurtą
- Jaučia poreikį dominuoti
- Lengvai patiria frustraciją (greitas nusivylimas, pyktis)
- Impulsyvus
- Nepaklūsta taisyklėms
- Turi labai gerus bendravimo įgūdžius
- Aukštesnė nei vidutinė savigarba, savęs vertinimas
- Populiarus, gerai besimokantis mokinys

TIEMS, IŠ KURIŲ TYČIOJASI BŪDINGI BRUOŽAI

Pastaba: šie bruožai gali būti patyčių pasekmė lygiai
kaip ir patyčių priežastis

Iš esmės, tai normalus mokinyš, tačiau:

- Pasyvaus, labiau susitelkusio į save, atsargaus mokinio tipas
- Labiau pažeidžiamas ir jautresnis nei vidutiniškas mokinyš
- Žema savigarba, savęs vertinimas
- Dažnai vienišas
- Turi mažai draugų
- Palaiko geresnius socialinius ryšius su suaugusiais

PROVOKUOJANTIEMS-AUKOMS BŪDINGI BRUOŽAI

Maža grupelė (15-20%), tačiau lengvai pastebima mokykloje:

- “Duoda atgal”, kai yra išprovokuojami
- Nesubrendę, triukšmingi, įkyrūs ir neramūs
- Pusei jų nustatytas dėmesio, hiperaktyvumo arba kiti elgesio sutrikimai
 - daugelis turi skaitymo/rašymo sutrikimų
- Dažnai nemėgstami suaugusiųjų mokykloje
- Pasitaikius progai, skriaudžia silpnesnius mokinius

4 prieš patyčias nukreiptos taisyklės

- 1. Mes nesityčiosime iš kitų**
- 2. Mes stengsimės padėti tiems mokiniams, iš kurių tyčiojasi kiti**
- 3. Mes stengsimės bendrauti su tais, kuriuos atstumia kiti**
- 4. Jei sužinosime, kad iš ko nors tyčiojamas, mes apie tai pranešime suaugusiems mokykloje ir/arba namuose**

Programos komponentai:

- **Mokyklos lygmuo**
- **Grupės lygmuo**
- **Individualus lygmuo**

Bendradarbiavimas su tėvais

Tikslai

- Sukurti teigiamus santykius tarp tėvų ir mokytojų
- Informuoti apie programą ir pagrindinius jos komponentus
- Didinti tėvų supratimą ir žinias apie patyčias, skatinti jų įsitraukimą
- Suformuoti bendrą požiūrį į patyčių situacijas ir vienodą jų supratimą

Nuobaudų kopėčios

<p>1. Pirmasis laiptas – sudrausminimas (Pirmas patyčių atvejis)</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Patyčios nedelsiant nutraukiamos;2. Pastebėjusio patyčias suaugusio asmens korekcinis pokalbis su prasižengusiu mokiniu;3. Patyčių atvejis registruojamas tam skirtame Olweus patyčių prevencijos programos registracijos žurnale („OPPP patyčių registracijos žurnalas“ (toliau Žurnalas), mokytojų kambaryje;4. Informuojamas klasės auklėtojas arba informaciją jis randa Žurnale;5. Prasižengęs mokinys pats apie tai informuoja; tėvus tą pačią dieną, o klasės auklėtojas informuoja tėvus apie įvykį per 2 dienas tiesiogiai ar per elektroninį dienyną;
--	--

2. Antras laiptas – pokalbis su mokiniu
(Pasikartojančios patyčios)

1. Patyčios nedelsiant nutraukiamos;
2. Pastebėjusio patyčias suaugusio asmens trumpas korekcinis pokalbis su prasižengusiu mokiniu;
3. Patyčių atvejis registruojamas Žurnale, mokytojų kambaryje;
4. Informuojamas klasės auklėtojas arba informaciją jis randa Žurnale;
5. Klasės auklėtojas informuoja mokinio, kuris tyčiojosi, tėvus apie patyčių atvejį tiesiogiai ar per elektroninį dienyną;
6. Prasižengęs mokinys rašo pasiaiškinimą raštu;
7. Tą pačią dieną prasižengusio mokinio korekcinis pokalbis su mokyklos psichologe;

3. Trečias laiptas – pokalbis su tėvais ir mokyklos administracija (Piktybiškai besikartojančios ar/ir žiaurios patyčios, taip pat esant akivaizdžiai sunkiems padariniams)

1. Patyčios nedelsiant nutraukiamos;
2. Patyčių atvejis registruojamas Žurnale, mokytojų kambaryje;
3. Kuo skubiau informuojamas klasės auklėtojas arba informaciją jis randa Žurnale;
4. Kuo skubiau klasės auklėtojas informuoja mokinio, kuris tyčiojosi, tėvus apie patyčių atvejį ir kviečia juos pokalbiui;
5. Prasižengęs mokinys rašo pasiaiškinimą raštu;
6. Tą pačią arba kitą dieną surengtame pokalbyje dalyvauja prasižengęs mokinys, jo tėvai, klasės auklėtojas, mokyklos administracija, soc. pedagogė, psichologė. Gali būti kviečiamas patyčias nutraukęs darbuotojas;
7. Gali būti skiriamas įspėjimas ir/arba siūlomi pagalbos būdai mokiniui (psichologės konsultacijos, elgesio stebėjimo lapai ir pan.);

4. Ketvirtas laiptas – patyčių atvejo nagrinėjimas mokyklos Vaiko gerovės komisijos posėdyje (Nesiliaujančios, įsisenėję patyčios, taip pat jei jas įvykdo grupė mokinių)

1. Patyčios nedelsiant nutraukiamos;
2. Patyčių atvejis registruojamas Žurnale, mokytojų kambaryje;
3. Kuo skubiau informuojamas klasės auklėtojas arba informaciją jis randa Žurnale;
4. Klasės auklėtojas skubiai informuoja mokinio, kuris tyčiojosi, tėvus apie patyčių atvejį;
5. Prasižengęs mokinys rašo pasiaiškinimą raštu;
6. Patyčių atvejis nagrinėjamas artimiausiame mokyklos Vaiko gerovės komisijos posėdyje, dalyvaujant prasižengusio mokinio tėvams, klasės auklėtojui, mokytojams;
7. Skiriamos priemonės pagal VGK sprendimą ir aptariami pagalbos būdai mokiniui;

5. Penktas laiptas – pakartotinis patyčių atvejo nagrinėjimas mokyklos Vaiko gerovės komisijos posėdyje
(Sudėtingi patyčių atvejai, esant labai sunkiems padariniams, taip pat jei patyčios peržengia mokyklos ribas)

1. Patyčios nedelsiant nutraukiamos;
2. Patyčių atvejis registruojamas Žurnale, mokytojų kambaryje;
3. Kuo skubiau informuojamas klasės auklėtojas arba informaciją jis randa Žurnale;
4. Klasės auklėtojas skubiai informuoja mokinio, kuris tyčiojosi, tėvus apie patyčių atvejį;
5. Prasižengęs mokinys rašo pasiaiškinimą raštu;
6. Patyčių atvejis nagrinėjamas artimiausiame mokyklos Vaiko gerovės komisijos posėdyje, dalyvaujant prasižengusio mokinio tėvams, klasės auklėtojui, mokytojams;
7. Direktorės įsakymu skiriamas griežtas įspėjimas ir kitos atitinkamos griežtos poveikio priemonės pagal VGK sprendimą ir aptariami galimi pagalbos būdai mokiniui;

6. Šeštas laiptas – siūlymas keisti mokyklą
(Išimtiniai, labai sunkūs patyčių atvejai, taip pat atvejai, kai ši nuobaudų sistema neveiksminga)

1. Patyčios nedelsiant nutraukiamos;
2. Patyčių atvejis registruojamas Žurnale, mokytojų kambaryje;
3. Kuo skubiau informuojamas klasės auklėtojas arba informaciją jis randa Žurnale;
4. Klasės auklėtojas skubiai informuoja mokinio, kuris tyčiojosi, tėvus apie patyčių atvejį;
5. Prasižengęs mokinys rašo pasiaiškinimą raštu.
6. Prasižengusio mokinio tėvai kviečiami į mokyklą pokalbiui su mokyklos vadovu, kurio metu siūloma pasirinkti kitą mokyklą;

